

[Poulsgaard]

mer det nok til at gå i den retning, som SF ønsker.

Selv om det er en uskik med udsættelse af revisioner, en uskik, at man altid skyder det nogle år længere frem i tiden, så må vi vel hellere tilslutte os det. Vi havde jo gerne set, at man havde lavet en revision af loven, hvis der var chance for at få udgifterne bragt ned, men vi ved, at en revision af loven vil betyde øgede udgifter. På den baggrund må vi jo hellere tilslutte os lovforslaget.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Det er jo en af de fine dage i dag. Det er da i hvert fald sjældent, vi oplever en så bred tilslutning i folketingssalen til et forslag. Det kunne jo friste til efterligninger, men det skal nu ikke blive en vane.

Der er mange gode grunde til at udskyde denne revision. En af dem er, at der vist ikke rigtig foreligger noget forslag fra og nogen forestillinger hos ret mange om, hvordan en revision i givet fald skulle ske. Det vil jeg gerne sige, det er min klare overbevisning. Det gælder også statens musikråd, og derfor vil jeg da nok indrømme, at det måske skulle have været hørt lidt tidligere, men lovforslaget har været til høring i musikrådet inden fremsættelsen i folketinget, og det havde ingen bemærkninger hertil.

Jeg vil takke ordførerne for tilslutning. Navnlig beundrer jeg hr. Poulsgaards voldsomme engagement i dette forslag. Det er uden sidestykke, at man i den grad kan hidse sig op over så lidt, var jeg lige ved at sige. Men jeg takker for tilslutningen, og vi står selvfølgelig til rådighed med alle oplysninger under udvalgsbehandlingen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 45:

Forslag til lov om ændring af lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender, lov om den sociale ankestyrelse, bistandsloven m.fl. (Ændring af klagebehandlingen m.v.).

(Fremsat 31/10 84).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Taanquist (S):

Socialdemokratiet har allerede på forhånd givet tilsagn om at støtte de væsentligste dele af dette lovforslag, men der er et par områder, vi må vende os klart imod.

Når vi har fundet det så nødvendigt straks at gøre det klart, at vi vil medvirke til lovforslagets gennemførelse, skyldes det, at der er et problem i forbindelse med ankesystemet, som overskygger alle andre, og det er de lange ventetider. Ventetiderne gør i mange tilfælde det sociale ankesystem meningsløst og er i virkeligheden et langt større brud på borgernes retssikkerhed, end nogen af de forslag, der er nævnt heri, kunne være. Jeg vil især fremdrage to forhold.

Det ene er den groteske situation, at man først får en afgørelse måneder efter, at det akutte problem er løst. Hvad nytter det, at man anker et afslag om hjælp til vintertøj til børnene, hvis afgørelsen først falder, når sommeren stunder til?

Det andet forhold, jeg vil fremdrage, og som vist er mindre kendt, er, at mange mennesker afholder sig fra at anke, fordi de ikke psykisk er i stand til at leve med måneders uvished.

Vi mener ikke, at de forslag, der går ud på at forenkle sagsbehandlingen i ankenævn, revaliderings- og pensionsnævn og den sociale ankestyrelse, er betænkelige, heller ikke de udvidede beføjelser til formandsafgørelser. Men vi vil selvfølgelig sikre os, at der ikke finder misbrug sted. Her tænker jeg f.eks. på, at forslaget om, at der i den sociale ankestyrelse kun skal medvirke en juridisk ankechef – med den deraf følgende styrkelse af de læge medlemmer – ikke skal kunne omgås ved, at ankecheferne i flæng benytter sig af mulig-

[Taanquist]

heden for at udskyde sager til udvidet vote-ring med deraf følgende forsinkelser.

Hvem skal afgøre, om en sag ikke fremby-der tvivl, og dermed, om den kan overlades til formandsafgørelse? Det skal formanden selv, og derefter skal han stå til regnskab for nævnet, der på den måde får indflydelse på fremtidig praksis.

Formandsafgørelser foretages på nævnets vegne, og vi kan ikke tilslutte os, at forman-den skulle kunne bemyndige lederen af nævnssekretariatet til at træffe afgørelser. Der er i forvejen for lille tilknytning mellem nævnnsformand og sekretariat. Formanden har f.eks. ingen instruktionsbeføjelser over for sekretariatslederen.

Jeg tøver ikke med at sige, at den struktur, man ved socialreformen gav både amtsan-kævnene og revaliderings- og pensionsnæv-nene, var en fejl. Vi kan ikke gå ind for at indskrænke de områder, der kan ankes. Sidst vi behandlede ankesystemet, blev der på for-anledning af socialdemokratiet indført nogle, om end få, udvidelser af ankeadgangen for betaling for hjemmehjælp og boligindretning for handicappede. Vi mener stadig væk, at omfanget af hjemmehjælp burde kunne an-kes, men vi er jo også realistiske.

Vi er også imod ministerbeføjelserne i lov-forslagets §§ 3 og 4, der jo kan bruges til hvad som helst. Vi ønsker heller ikke at give ministeren mulighed for at fastsætte regler om remonstration, det vil sige, at anken først skal behandles i socialudvalget. Det kunne blive et yderligere forsinkende led. Derimod har vi ikke noget imod at »vende postgan-gen«, så klager indgives igennem socialfor-valtningen. Vi mener, at anken skal videre-sendes med socialudvalgsformandens under-skrift, så man er sikker på, at der er politisk dækning for afgørelsen.

Men så må ministeren også være med til at gennemtvinge, at alle andre instanser lever op til deres ansvar. Der er jo andre myndig-heder end ankeinstanserne, der kan forsinke en sag, og det må forhindres. Jeg har fået forelagt en sag, hvor en kommune trods gen-tagne rykkere har udsat i månedsvis at give amtsankenævnet de ønskede oplysninger. Jeg har set en ankesag, som blev til en ankesag, alene fordi kommunen ikke ville begrunde, hvorfor vedkommendes kontanthjælp blev nedtrappet.

Jeg vil også godt nævne, at den 1. januar 1984 trådte en ny pensionslov i kraft. Tilde-lingen af førtidspension er mildest talt blevet administreret anderledes, end vi havde fore-stillet os. Der må ligge i dusinvis, måske i hundredvis, af klager i den sociale ankesty-relse. Alle, ikke mindst revaliderings- og pen-sionsnævnene, venter på afgørelser fra anke-styrelsen, men de kommer ikke. Hvis man havde afgjort nogle enkelte sager med det samme, så havde nævnene vidst, hvad de skulle administrere efter, og så ville en stor del af ankesagerne være stoppet. Nu fortsæt-ter sagerne med at hobe sig op i styrelsen, og det kan da ikke være antallet af eventuelle forkerte afgørelser, der skal være grundlaget for ankestyrelsens praksis. Jeg kan kun spør-ge med et citat fra min danmarkshistorie: »Hvad dølen nøler I efter?«

Vi vil altså behandle lovforslaget velvilligt i udvalget.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Lovforslaget, der er udarbejdet med ud-gangspunkt i betænkningen fra socialministe-riets udvalg om effektivisering af det sociale ankesystem, har til formål at lette sagspresset og sagsgangen i ankeinstanserne, herunder at reducere sagsbehandlingstiden.

Allerede da vi havde debatten om fore-spørgsel nr. F 1, bebudede ministeren, at hun ville komme med et forslag om, hvordan sagsgangen kunne blive forenklet og sags-behandlingstiden nedsat. Og det har vi her med dette forslag, nr. L 45. For det konservative folkeparti er det væsentligste, at der sker en afbalancering mellem borgerens retsstilling og forenklingen, og det synes vi nok sker med det foreliggende lovforslag.

Der er to ting, man kan gå ind i: for det første nævnenes sammensætning og beføjel-ser og dernæst selve sagsproceduren.

Den foreslåede sammensætning af anke-styrelsen er forsvarlig inden for de sager, mi-nisteren bebuder det skal gælde for. Vi er også tilfredse med, at de sager, der stadig væk afgøres efter den gamle ordning, det vil sige af to jurister og to beskikkede medlem-mer, altså to ankechefer og to borgerligt valgte, for at snakke almindeligt dansk – det er sager om hjælpeforanstaltninger uden samtykke, dvs. tvangsfjernelse af børn, det er sager efter adoptionsloven – kan man udsæt-

[Lizzie Lichtenberg]

te i de almindelige ankemøder efter den nye ordning, hvis man ønsker en ankechef mere. Vi finder, at det er en forsvarlig og hensigtsmæssig opbygning.

Med hensyn til den forenkling af proceduren, man tilstræber, må man se på den praksis, som hersker rundt om i kommunerne. Vi ved jo, at der i meget stor udstrækning sker delegering mellem socialudvalget og forvaltningen, og hvis man får ankeområdet lagt ind i de rammer, som er skitseret her, så tror jeg, at borgeren vil være bedre orienteret om selve gangen i hans ankesag. Jeg tror, at de problemer, hr. Taanquist var inde på, skyldes, at mange borgere ikke rigtig ved – selv om der har været meget tale om det – hvordan en sagsgang og en sagsbehandling foregår. I dag bliver en afgørelse, som forvaltningen er bemyndiget til at træffe på socialudvalgets vegne, måske skrevet under af formanden, men ikke forelagt udvalget. Det kan måske forenkles ved det her skitserede, for nu skal en anke gå direkte til amtsankenævnet og eventuelt til den sociale ankestyrelse. Her har man mulighed for at få det lokale politiske element mere direkte ind, og det tror jeg er værdifuldt.

Jeg tror ikke, at remonstrationen vil give mere arbejde i kommunerne, som der er nogle der kunne hævde, for de besvarelser, man skal give i remonstrationen, skal man give under alle omstændigheder, bare på et senere tidspunkt: når næste ankeinstans forespørger, skal det materiale foreligge.

Vi har jo traditioner inden for vores retssystem, og vi har overført dem til socialvæsenet, idet vi har nogle ankemuligheder og vi har retssikkerhed. Derfor tror jeg, det er værdifuldt, at ministeren bebuder, at hun vil have en vurdering af dette lovforslag i 1986. Så kan man se, om de småting, som måske kan blive til store ting, er i orden, for det er borgernes retssikkerhed, det gælder. Derfor er det helt i sin orden, at man afskærer anke af nogle sager. Her tænker jeg først og fremmest på daginstitutionsområdet og på daghjemsområdet. Har man fulgt med i ankesagerne, vil man vide, at afgørelserne følger den praksis, der er, og også efter bistandslovens tekst er det kommunen, det vil sige det politiske forum, der alene fastlægger det nødvendige antal pladser, for der står ikke noget i loven om, at der skal være pladser til alle.

Vi kan hermed medgive dette lovforslag vores bedste anbefalinger og håber på en hurtig udvalgsbehandling.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre kan tilslutte sig dette forslag, som jo tilsigter en hurtigere sagsbehandling i det sociale system, en intention, vist alle kan tilslutte sig. Ministeren har selv i sin fremsættelse anført, at man ikke kan anvise nogen mirakelkur til hurtig nedbringelse af sagsbehandlingstiderne, og det er så sandt, som det er sagt.

Det er jo altid let at kritisere sagsbehandlingen, men vanskeligere at finde en mirakelkur i en tid, hvor sagsantallet stiger, men hvor personaleresourcerne på grund af den økonomiske situation ikke kan være ubegrænsede. Der er derfor grund til at pege på, at der på nuværende tidspunkt f.eks. i den sociale ankestyrelse er en pukkel af sager, der er vokset støt og roligt på grund af stigende sagsmængde. Den pukkel skal naturligt nok afvikles, før man kan se resultatet af dette lovforslag. Jeg tror, at der også i den sociale ankestyrelse vil være god forståelse for en rationalisering, men det forudsætter, at regeringen gør det lettere for de offentligt ansatte.

Både sagsantallet og cirkulæreantallet har i en årrække været stigende, og derfor startede regeringen allerede ved sin tiltræden med et regelsaneringsarbejde. Venstre er enig i og noterer med tilfredshed, at ministeren også i dette lovforslag gør opmærksom på, at regelforenklingsarbejdet er en vigtig forudsætning for, at sagsbehandlingen kan lattes. Det er meget belastende for de offentligt ansatte med alle disse regler, og det er da også i god overensstemmelse med, hvad man kan se at de kommunale organisationer i høringsvarene har anført.

Generelt kan jeg om lovforslaget sige, at vi i venstre deler ministerens holdning: at f.eks. ankestyrelsen må anvende sine ankechefer mere rationelt ved, at sagerne afgøres af én chef i stedet for af to, samtidig med at det læge element styrkes.

Om arbejdsgangen kan jeg sige, at vi ikke i venstre nærer betænkelighed ved at forenklen den ved skriftlig behandling af visse sager, når de beskikkede medlemmer kan kræve en behandling i møde, hvis de ønsker det.

[Birthe Rønn Horbech]

Jeg skal i øvrigt ikke gå i detaljer. Den forrige ordfører har nævnt de forskellige punkter i lovforslaget. Jeg vil da godt lige nævne, at vi også i venstre hilser med tilfredshed, at ankeinstanserne kan blive aflastet ved en udvidet anvendelse af remonstrationsordningen, altså det, at den myndighed, der allerede har afgjort sagen, i tilfælde af klage får lejlighed til at se på sagen igen. Det er utvivlsomt en sagsform, der allerede anvendes nogle steder, men det er en rationalisering at udvide den. Det er naturligvis også vigtigt for venstre, at de ændringer, der skal ske, ikke må ske på bekostning af den enkelte borgers retssikkerhed.

Jeg kan forstå på ministeren, at man i ministeriet løbende vil følge, hvorledes denne lov vil virke i administrationen, og jeg kan da sige, at vi i venstre gerne ser, at socialudvalget bliver delagtiggjort i de oplysninger, ministeriet indsamler, og jeg tror også, at ministeren er enig i, at vi får disse erfaringer løbende.

Venstre kan i det hele love en positiv og hurtig udvalgsbehandling af lovforslaget.

Birthe Hansen (SF):

Jeg vil starte med at sige, at vi i SF er principielle modstandere af gennem lovændringer at give en minister yderligere bemyndigelser. Det gælder også den til enhver tid siddende socialminister. Derfor vil vi ikke kunne gå ind for den bemyndigelse, der ligger i over halvdelen af paragrafferne i dette lovforslag.

Vi mener heller ikke, at lovforslaget indeholder den styrkelse af det læge element, der i bemærkningerne lægges op til. Det kan godt være, at ministeren tror, at der indvindes ekspeditionstid ved fastsættelse af regler om, at sager, der ikke skønnes at frembyde tvivl, kan afgøres af formanden eller den, formanden bemyndiger dertil. I sidste tilfælde er det lederen af nævnsekretariatet, man vil indsætte som aflastning for formanden. Hertil vil jeg godt ligesom hr. Kallehauge, formanden for Polioforeningen, spørge: ud fra hvis mening skal det bedømmes, at en sag ikke frembyder tvivl? Hvis formanden eller lederen af nævnsekretariatet alene kan træffe denne afgørelse, så er det bureaukratiet, man styrker, og det læge element, der tilsidesættes, for erfaringsgrundlaget, som det

læge element bl.a. skal bygge sin afgørelse på, fjernes.

Med nogen undren ser vi også på forslaget om fjernelse af ankeadgangen for børns optagelse i daginstitution og dagpleje og for ældres optagelse i daghjem og dagcenter. Hvad enten det drejer sig om børn eller ældre, mener vi i SF, at ophold i disse former for institution er af afgørende betydning for den enkelte.

Vedrørende lovforslagets forsøg på problemløsning, nemlig at få nedbragt sagsbehandlingstiden, har man ikke i ministeriet kunnet anvise nogen mirakelkur. Ja men så vil vi da i SF godt bidrage med et forslag. Bl.a. kunne man se på, hvad socialforskningsinstituttet i sin publikation »Klageren og den sociale ankestyrelse« er kommet frem til, nemlig at ikke alene afgørelsen, ikke alene ventetiden, men for mange klageres vedkommende følelsen af ikke at være blevet hørt, af at brænde inde med noget, når afgørelsen træffes, er en belastning.

Vores forslag til at afbøde disse mangler og til at nedbringe ventetiden går ud på at lade folk fra amtsankenævnene komme ud i socialforvaltningerne på passende tidspunkter, f.eks. efter annoncering i dagblade og lokale aviser. Denne kontakt mellem borgerne og systemet ville måske på et tidligt stadium kunne afklare nogle ting på stedet og derefter gøre sagsarbejdet i amtsankenævn og i den sociale ankestyrelse lettere, idet man havde fået bedre mulighed for at forberede sagerne. Hovedformålet med den sociale ankestyrelse er vel stadig at sikre borgernes retsbeskyttelse i forhold til det sociale apparat og de sociale love.

Vi vil i udvalget meget gerne have afklaret forholdet omkring en eventuel remonstration, og så vil jeg sige et par småting om ordet »remonstration«. Jeg kan godt forstå det, hvis klagerne rundt omkring ikke helt forstår de skriftlige afgørelser, de får fra ankestyrelsen, for jeg måtte hen og have fat i fremmedordbogen for at finde ud af, at en »remonstration« er noget med at tilbagevise. Det havde været ulige nemmere, hvis det havde stået i bemærkningerne.

Jeg vil godt stille et par spørgsmål. Der står i lovforslagets § 2, nr. 1, vedrørende den foreslåede ændring af § 6, stk. 5, at ved stemmelighed er formandens stemme udslaggivende. Da der jo aldrig kan blive tale om

[Birthe Hansen]

stemmelighed, når tre personer skal votere, betyder bestemmelsen så, at de to beskikkede medlemmer kan nedstemme en ankechef, eller at ankechefen alene altid udgør et flertal?

Aase Olesen (RV):

Jeg skal måske starte med at sige til den foregående ordfører, at hvis man havde læst de tidligere mange debatter om dette spørgsmål, så ville man kunne se, at jeg allerede for fire socialministre siden foreslog remonstration og nøjagtigt forklarede, hvad jeg ønskede med det. Så jeg kan starte med at sige tak til socialministeren for nu endelig at have lyttet til det, vi som sagt har ønsket, lige siden fru Ritt Bjerregaard var socialminister.

Et hovedpunkt for os er med i dette lovforslag, nemlig at det bliver muligt for brugerne af det sociale system at klage til dem, der har afgjort sagen, og at det bliver muligt for det sociale udvalg at få lejlighed til at tænke sig om og overveje, om man nu har behandlet sagen rigtigt, altså det, man kalder remonstration, som har haft en udmærket virkning i andre systemer, herunder skatteklagesystemet. Det kunne ikke lade sig gøre, hverken under den første, anden, tredje eller fjerde socialminister, jeg har haft med at gøre, men det er da rart, at det nu endelig har kunnet lade sig gøre.

Det andet punkt, vi har ønsket hele vejen igennem under disse behandlinger, har været, at man begrænsede klagemulighederne for kommuner over andre kommuner og offentlige institutioner. Offentlige institutioner er ikke taget med, og jeg vil godt spørge, hvilken mening der er med, at offentlige institutioner kan klage over hinanden eller klage over kommuner og omvendt. Jeg tænker på offentlige arbejdsgivere og institutioner i videste forstand. Det er ikke taget med her, men det vil vi gerne se på i udvalget.

Jeg er lige så betænkelig som nogle af de foregående ordførere ved den ukritiske overføring af kompetence til formanden for revalliderings- og pensionsnævnet og for amsankenævnet. Jeg har jo et medansvar for, at vi har bevaret statsamtmandene, det skal jeg gerne vedkende mig, og det er ikke udtryk for mistillid til statsamtmandene, når jeg siger dette, men jeg tror, at det vil være meget fornuftigt, at den kompetence, der skal

lægges over til en formand, gives ham af det nævnt, han er formand for. De folk, der sidder som statsamtmand i dag, har ikke nødvendigvis nogen baggrund i socialt arbejde. Det kan de måske få, efterhånden som vi får dem skiftet ud. Det ser jeg gerne. Det har i hvert fald ikke været deres baggrund for at blive udnævnt til statsamtmand i dag. Så jeg vil altså på linje med socialdemokratiet sætte spørgsmålstegn ved den del af forslaget.

Jeg vil i øvrigt gerne benytte udvalgsarbejdet til at få undersøgt, hvis det er muligt, hvordan de nye begrænsninger af klagemulighederne har virket. Vi var som bekendt ikke med, da ministeren forrige år foreslog denne begrænsning af klageadgangen og gennemførte den ved hjælp af socialdemokratiets stemmer. Det var vi først og fremmest ikke, fordi vi mente, at det juridiske element i amsankenævnene ikke var blevet styrket tilstrækkeligt.

Jeg er enig i den vurdering, som ministeren kommer med i sin fremsættelsestale med hensyn til skøn: man bør lægge skønnet i kommunerne, og kun hvor der er tale om en vurdering af skønnets lovlighed, skal man kunne gå ind i afgørelsen fra amsankenævnets side. Men som sagt var vi ikke enige i, at man afskar klagemuligheden, netop ud fra det synspunkt, at vi ikke mente, at amsankenævnene havde den tilstrækkelige juridiske kompetence til at give garanti for, at en juridisk behandling ville finde sted. Derfor er vi spændt på, om vi i udvalget kan få fremlagt nogle resultater af det nye system og af, hvordan det har virket.

Vi er som tidligere meget indstillede på at medvirke til alle de forslag, der kan nedbringe ventetider. Jeg er ganske enig i det, der tidligere i dag er sagt her om ventetider og deres fuldstændig ødelæggende virkning for retssikkerheden i det sociale ankesystem.

(Kort bemærkning).

Birthe Hansen (SF):

Nu har jeg ikke været medlem under så mange socialministre som fru Aase Olesen, men jeg skal såmænd nok klare mig. Jeg har al mulighed for at finde ud af, hvad et ord betyder. Jeg sagde det af hensyn til klagerne. Jeg har siddet i 11 år som sagsbehandler i en socialforvaltning, og jeg har mere end én gang oplevet, at folk ikke kunne finde ud af

[Birthe Hansen]

de skrivelser, de havde modtaget vedrørende en afgørelse, men måtte have både sagsbehandler, venner og familie og alle mulige andre menneskers hjælp til at tyde dem. Det var af hensyn til dem, jeg sagde det, ikke af hensyn til mig selv.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg skal henvise fru Birthe Hansen til folketingets første behandling den 15. februar 1983 af lovforslaget, som var fremsat af daværende socialminister Palle Simonsen. Der bruger jeg netop den argumentation for, at vi dengang skulle have indført remonstration, at alle de undersøgelser, som socialforskningsinstituttet og andre har lavet om det, viser, at folk ikke forstår de svar, de får, og ikke forstår afgørelserne, at de ikke begriber, hvad der har ligget til grund for dem, og at de ikke får at vide, hvor de kan klage. Det er afgørende for retssikkerheden, og det er derfor, vi skal have remonstration. Ingen mennesker skal da gå ud og sige til folk, at de kan remonstrere, eller hvad det nu skal hedde. Det er ikke det, det handler om. De skal have at vide, hvor de kan klage.

Kirsten Wind Rasmussen (CD):

Klagebehandlingstiden er i dag for lang, og hensigten med lovforslaget er at få en hurtigere afgørelse af klare og oplagte sager. Hermed gives der bedre mulighed for amtsankenævnet for at gå grundigere til værks i sager, som kræver en grundigere behandling.

Hvad angår forslagens økonomiske virkninger, vil de foreslåede ændringer ikke medføre merudgifter, og CD er positiv over for lovforslaget.

Tinning (VS):

Det er altid en sjælden glæde, når der er lejlighed til at sige tak til en siddende socialminister, og jeg vil sige tak, fordi vi har fået høringssvarene til dette lovforslag tilsendt før førstebehandlingen. Det synes jeg er en god ting. Tak for det.

Derudover vil jeg sige, som også fru Birthe Hansen har sagt det, at bemyndigelser til socialministre, til ministre for den sags skyld, er vi imod. Det har vi også været under tidligere regeringer. Bemyndigelserne i dette lovforslag minder mig mest om et eller andet,

som ikke rigtig er blevet færdigt, og eftersom man ikke er blevet helt færdig med at finde ud af, hvordan den meget omtalte remonstration skal fungere, får ministeren bare en bemyndigelse til at fastsætte regler om klageadgang. Det kan vi selvfølgelig ikke være med til. Det at lægge noget over i en ministers kontor uden videre, det køber vi ikke.

Ellers synes jeg, det er et lidt skuffende lovforslag. Socialforskningsinstituttet har været i fokus en hel del gange på det sidste, og sidst vi havde denne diskussion om klagesystemet, kritiserede jeg den tidligere socialminister, den nuværende finansminister, for at komme med et lovforslag, der ikke tog tilstrækkelig højde for de undersøgelser af klagesystemet, som socialforskningsinstituttet havde foretaget. Dengang sagde ministeren, at nu skulle hr. Tinning bare tage det roligt, for nu kom der snart nogle flere forslag til ændringer, og dér ville man tage højde for og indarbejde resultaterne af undersøgelser fra socialforskningsinstituttet. Det har man desværre ikke gjort.

Jeg er enig med hr. Taanquist i, at et af de vigtigste problemer er den lange ventetid, den lange sagsbehandlingstid. Men den mest umiddelbare og enkle løsning på det er selvfølgelig at sætte nogle flere folk til at behandle klagerne, sådan at der kan komme gang i arbejdet. Derudover har socialforskningsinstituttet peget dels på en række problemer, dels på en række løsningsforslag, som der faktisk ikke er blevet plads til i lovforslaget.

Jeg tænker i første omgang på publikation nr. 113, som er det første bind af socialreformundersøgelserne, og som handler om klagerne og det sociale ankesystem. På side 36 får vi at vide, at selv hvis vi kun kigger på klagerne – og det er jo de færreste – har to ud af fem eller 40 pct. af dem svært ved at finde ud af, hvad man overhovedet kan anke, og 1/3 af dem har svært ved at finde ud af, hvordan man laver en klage til amtsankenævnet. Vi ved, at halvdelen af klagerne overhovedet ikke kender deres ret til aktindsigt, vi ved, at 2/3 af klagerne eller 66 pct. har svært ved at klare sig økonomisk, mens sagen bliver behandlet. Det er lidt rystende, at socialministeren kan komme med forskellige forslag til forbedring af ankesystemet, mens der ikke bliver gjort noget ved det helt grundlæggende problem, som også hr. Taan-

[Tinning]

quist havde fat i: hvad skal man gøre, mens man venter? Man kan sige, at det bliver gjort indirekte, for det er da bedre kun at skulle vente to måneder end at skulle vente tre måneder, ikke sandt, men alligevel er det et af de helt afgørende punkter. Oven i købet har socialforskningsinstituttet peget på, at man faktisk kunne lave dels nogle forenklinger af den sociale lovgivning, dels noget bedre information til klienterne eller brugerne af systemet, dels måtte man forøge ressourcerne på nogle punkter, alt sammen for at sikre, at borgerne får en ordentlig behandling.

Alle kan, selvfølgelig – inklusive hele rækken af borgerlige ordførere – snakke om, at det handler om borgernes retssikkerhed. Ja men hvis det handler om borgernes retssikkerhed, så må det for det første handle om at give ordentlig information om klageadgangen, for det andet sikre, at det ikke er økonomisk smertefuldt eller psykisk hårdt belastende, eller hvad det nu ellers kan være, at gå og vente på en afgørelse, og selvfølgelig endelig sikre, at der er en lovgivning og et ankesystem, som den enkelte borger kan gennemskue og bruge. Der er desværre ikke meget i det foreliggende lovforslag, som peger den vej.

Jeg ved godt, ministeren siger, at kontanthjælpsforsøget netop er et forsøg på at tage et skridt i retning af en forenklet sociallovgivning, men når vi snakker om forenkling af lovgivningen, snakker vi jo ikke om en forenkling, der indbygget i sig har et princip om, at hvis man er ung, eller hvis man er enlig uden børn, må man undvære en forfærdelig masse penge, for at nogle af dem med børn kan få noget. Det er ikke sådan, at visse sociale klienter skal sættes massivt ned i ydelse, for at det kan blive lidt enklere at gennemskue. Det er ikke vores måde at forenkle den sociale lovgivning på, men vi er meget med på at få det gjort, for det er egentlig det mest afgørende på hele dette felt.

Om de enkelte små konkrete forslag – og det er jo i virkeligheden lapper – vil jeg lige nævne – nu kan jeg se, at min tid er udløbet – at der er et punkt, som vi uden videre kan sige ja til, og det er, at man fjerner den eksisterende ankeadgang til ankestyrelsen i sager, hvor der er uenighed mellem kommunerne. Det synes vi er en god ting, og dér vil vi sige ubetinget ja med det samme. Resten vil vi

kigge meget grundigt på, inden vi overhovedet bliver positive.

Poulsgaard (FP):

Denne regering har jo som en af sine store målsætninger, at nu skulle det være let at være dansker. Det har været meget, meget svært at få øje på, hvor det var let at være dansker. Men så får vi dette lovforslag, hvor det bliver en lille smule lettere at være dansker, og det skal socialministeren fra min side ikke have utak for. Vi ved jo alle sammen, der sidder herinde, at det, borgerne ringer og skriver til os om, tit er sager, der vedrører dette her, og det er – som hr. Tinning også var inde på – noget meget svært og indviklet noget, nemlig at det har taget for lang tid med sagshandling.

Vi mener altså stort set, at der ligger visse fremskridt i dette her, og derfor kan vi selvfølgelig støtte det og vil opfordre ministeren til at fortsætte den gode linje, hun her er slået ind på, og forenkle det lidt mere.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Jeg vil gerne takke for en meget positiv og velvillig behandling og modtagelse af det lovforslag, jeg er kommet med her.

Jeg tror, det er vigtigt at holde sig for øje stadig væk, om vi ikke i højere grad kunne få nogle forenklede regler inden for det sociale område. Dels fordi det ville give færre sager, dels vel også, som fru Birthe Hansen og andre var inde på, fordi det måske kunne skabe grundlag for, at folk bedre kan forstå, hvad der foregår, at folk bedre kan forstå de breve, de får, de afgørelser, de får, og den situation, de er i. Derfor tror jeg, det kunne være givtigt, hvis vi i folketinget kunne være med til at forenkle på en række områder. Men det må vi tage en diskussion om på et senere tidspunkt. Det, der er helt konkret her, er spørgsmålet om nedbringelse af de ventetider, der er i det sociale ankesystem.

Der blev rejst et par spørgsmål, som jeg vil svare på allerede nu. Hr. Taanquist var lidt bekymret for, om reglen om, at sager kunne afgøres blot med én ankechef, kunne betyde, at man i flæng kunne udskyde sagerne til behandling med to ankechefer, for så ville det læge element ikke få nogen styrkelse alligevel. Der vil ske det ved lovforslagets vedtagelse, at man i forbindelse med fastsæt-

[Socialministeren]

telse af en forretningsorden netop vil undgå, at man bruger reglen på den facon, som hr. Taanquist var bekymret over.

Den diskussion, der har været om bemyndigelsesbestemmelser, kan vel siges at være forståelig ud fra et ideelt synspunkt, men den bemyndigelsesbestemmelse, der er angivet her, er det meningen skal bruges til remonstrationen. Det er altså ikke en blankocheck, så jeg synes ikke, fru Birthe Hansen og hr. Tinning behøver at være så bekymrede, for det er jo nøje beskrevet, hvad det er meningen den skal bruges til.

Jeg vil også svare fru Birthe Hansen på, om det med flertallet så også gælder i situationer, hvor der er én ankechef og to beskikkede. Det skal forstås som flertallet, således som det er skrevet.

Det er rigtigt, at det er foreslået, at man i et par situationer ikke skal kunne appellere spørgsmålet inden for nogle områder, herunder daginstitutionssagerne. Selvfølgelig kan sådanne sager være af afgørende betydning, men problemet for ankeinstansen er netop i de situationer, at man ikke har alle de andre sager inde til vurdering af, hvem man skal prioritere højest, når man skal afgøre, hvem der skal have en daginstitutionsplads.

Men jeg vil alt i alt sige tak for en venlig modtagelse, og jeg går ud fra, at der bliver mulighed for, at vi i forbindelse med udvalgsdrøftelsen kan komme ind på en række af de andre ting, der er nævnt.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Det er bare for at sige til socialministeren, helst én gang for alle – vi sagde det mange gange til den tidligere socialminister – at det hjælper altså ikke, at fordi der er en bemyndigelsesbestemmelse, som ministeren i sit eget hoved oplever som rimeligt klar både med hensyn til indhold og anvendelse, så går ministeren herved i folketingsalen og fortæller os, at nu må I være tilfredse, for jeg ved godt, hvad jeg vil med den bemyndigelse. For heller ikke denne bemyndigelse er præcist beskrevet. Jo, vist står der remonstration som formålet med den, men vi ved også, at det skal forhandles med kommuner og amtskommuner, selvfølgelig, for sådan en remonstrationsordning kan udformes på alle håndforskellige måder. Det eneste, vi har sagt, er,

at vi ikke vil bemyndige ministeren til selv at sidde og fedte med, hvordan det nu skal se ud. Vi vil se det, inden vi tager stilling, simpelt hen. Det er alt, og det er altså ikke nok bare at sige til os: remonstration, så laver jeg detaljen. Vi vil se, hvad det er for en ordning.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

For at der ikke skal være nogen tvivl, vil jeg sige til ministeren, at jeg vil i udvalget arbejde for at finde ud af, om vi dog ikke kan få selve remonstrationsbestemmelsen ind i loven. Jeg hørte ikke her nogen begrundelse fra ministerens side for, at det skulle være i form af en bemyndigelse. Jeg nærer ingen mistillid til socialministeren, men socialministeren ved fra sit eget forkontor, hvor mange billeder der hænger dér. Socialministre skifter utrolig hurtigt, og vi ved ikke, hvem der sidder der om to år og om fem år. Derfor vil jeg have indflydelse på, hvordan denne remonstrationsordning skal udformes i en lovtekst.

(Kort bemærkning).

Birthe Hansen (SF):

SF lader sig heller ikke berolige helt så nemt, som socialministeren kunne ønske det. Men samtidig vil jeg sige, at jeg fik det svar fra socialministeren på mit spørgsmål, at jeg bare kunne læse, for der stod det, jeg læste. Ja men jeg forstår ikke det, jeg læser, for den stemmelighed, jeg snakker om, når det drejer sig om tre personer, hvordan opnås den? Hvad er det for en stemmelighed, man mener? Det vil jeg meget gerne have forklaret.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Der skal ikke være nogen tvivl om, at den udformning, man kan lave af remonstrationen på baggrund af den bemyndigelsesbestemmelse, der nu er foreslået, går jeg da ud fra er noget, der kan blive drøftet med socialudvalget. Det skulle ikke undre mig, om socialudvalget finder på at spørge, hvordan ministeren har tænkt sig nærmere at formulere en sådan ordning, så det spørgsmål er jeg da forberedt på vil komme, og i den forbindelse vil der være mulighed for at se lidt på, hvilke fremgangsmåder man kan bruge, hvis

[Socialministeren]

man vil indføre en sådan remonstrationsordning.

Med hensyn til spørgsmålet om stemmelighed forstod jeg det på den måde, at hvis man var i den situation, at der var én ankechef og to læge medlemmer, hvordan skulle man så kunne afgøre sagerne, så kunne der ikke være stemmelighed. Nej, men dér er det så meningen simpelt hen, at dér bliver det så afgjort ved flertal, altså forstået på den måde, som jeg også synes fru Birthe Hansen sagde heroppefra, og det er sådan set meningen. Det er også nævnt i et af høringssvarene som et spørgsmål. Det er svaret på det spørgsmål, at så vil det blive ved flertal.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 48:

Forslag til lov om ændring af lov om beskatningen af pensionsordninger m.v. (Kapitalforsikring og opsparing i pensionsøjemed for selvstændige erhvervsdrivende og medarbejdende ægtefæller).

(Fremsat 7/11 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lykketoft (S):

Det er et meget beskedent forslag, skatteministeren fremsætter her, i hvert fald beskedent i forhold til den pression, der har været i en årrække fra forskellige organisationer for de erhvervsdrivende for at komme ind under kapitalpensions- og kapitalopsparingsordninger. Det, skatteministeren foreslår, er alene, at man kan bytte nogle af de fradrag,

man i forvejen har adgang til – for livrenter og rateforsikringer og sådan noget – ud med fradrag op til 25.000 kr. på indskud til kapitalordninger.

Vi synes ikke, det er noget særlig godt forslag. Det skaber på den ene side ikke lige adgang for alle til kapitalordningerne, og det har netop været noget af argumentationen i den hidtidige diskussion, at det ikke kun skulle være de lønmodtagere, der kunne få en sådan ordning i deres ansættelsesforhold, der skulle have adgang. Men på den anden side åbner det altså yderligere for anvendelsen af disse kapitalordninger. Jeg synes, det må give anledning til mere grundlæggende at diskutere, hvad det egentlig er, vi vil med disse skattebegunstigede pensions- og forsikringsordninger. Der er ingen som helst tvivl om, at det samfundsmæssigt er af stor interesse at have pensions- og forsikringsordninger. Vi har haft en lang diskussion i de foregående år om, hvor høj en rente man skulle acceptere på tilskrivningen af disse ordninger, og det fandt sin endelige løsning med realrenteafgiftsforliget forrige år. Man kan sige, at disse ordninger i alle tilfælde er og også efter en forhåbentlig snart kommende reform af indkomstkattesystemet vil være begunstigede i forhold til almindelig opsparing. Og det er godt sådan.

Men det næste spørgsmål, man må rejse, er, om balancen mellem kapitalordninger og ordninger med forsikring mod uforudsete begivenheder bygget ind og med beskatning løbende af udbetalingerne er rigtig. Der er noget, der tyder på, at den ikke er rigtig, for hele tilvæksten – den meget eksplosive tilvækst, der sker i de skattebegunstigede ordninger i øjeblikket – foregår i kapitalordninger. Dér kan man sige: ja men er det en samfundsinteresse, at tilvæksten skal ske dér, hvor folk kan få pengene ud som en sum og formøble dem og derefter stille samfundet over for et krav om social bistand ret kort efter, at man er kommet ud for, at man skulde alderdomsforsikres eller invaliditetsforsikres?

Jeg synes ikke, det er indlysende, at det er en hensigtsmæssig samfundsindretning, at vi i særlig grad tilskynder til – og nu med dette forslag yderligere udvider mulighederne for – at man kan lave kapitalordninger i stedet for de traditionelle pensionsordninger, som man kender fra pensionskasseordninger, og som